

A Study of Creative Communication Skills for Student Teachers

Chaithawat Tontrong¹, Marut Patphol², Sunee Heamaprasit³, Wichai Wongyai⁴

Received: February 3, 2022 – Revised: April 6, 2022 – Accepted: April 18, 2022

Abstract

This research aims to address the component of creative communication skills for student teachers by using the qualitative methodology to follow the in-depth interview model of nine teachers who won the Princess Maha Chakri Award and six professors in higher education institutions who have high experience in learning management, school integrated learning, and coaching student teachers. The purposive sampling technique is applied to analyze the content, which indicates that the creative communication skills for student teachers have five elements; 1) creating a good relationship, 2) active listening, 3) reflective thinking, 4) encouraging, and 5) inspiring. Therefore, the composition of creative communication skills for student teachers is developed to determine the learning expectations and generate guidelines to enhance the creative communication skills for student teachers to manage the well-studied environment.

Keywords: skills, creative communication, student teachers

¹ *Corresponding Author*, Department of Curriculum research and Development, The Graduate school of Srinakharinwirot University, Bangkok 10110. E-mail: chaithawat.t@srru.ac.th

² Department of Curriculum research and Development, The Graduate school of Srinakharinwirot University, Bangkok 10110. E-mail: rutmarut@gmail.com

³ Department of Curriculum research and Development, The Graduate school of Srinakharinwirot University, Bangkok 10110. E-mail: sunee-h@swu.ac.th

⁴ Department of Curriculum research and Development, The Graduate school of Srinakharinwirot University, Bangkok 10110. E-mail: wongyaiwed@gmail.com

การศึกษาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาครู

ชัยวิช ดนตรง¹, มารุต พัตผล², สุนีย์ เหมะประสิทธิ์³, วิชัย วงศ์ใหญ่⁴

รับบทความต้นฉบับ: 3 กุมภาพันธ์ 2565 – รับบทความแก้ไข: 6 เมษายน 2565 – ตอรับการตีพิมพ์: 18 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและองค์ประกอบของทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวทางกรณีศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกครูที่ได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา จำนวน 9 คน อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาชีพครู การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 6 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) การสร้างสัมพันธภาพที่ดี 2) การฟังอย่างตั้งใจ 3) การสะท้อนคิด 4) การเสริมกำลังใจ และ 5) การสร้างแรงบันดาลใจ ดังนั้นองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำมากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูให้มีทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ทักษะ, การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์, นักศึกษาครู

¹ ผู้รับผิดชอบบทความหลัก, สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ 10110 อีเมล: chaithawat.t@srru.ac.th

² สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ 10110 อีเมล: rutmarut@gmail.com

³ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ 10110 อีเมล: sunee-h@swu.ac.th

⁴ สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ 10110 อีเมล: wongyaiwed@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นเครื่องมือในการบอกความความรู้สึก ความคิด ความต้องการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน การสื่อสารมีความสำคัญกับทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพครู ที่ต้องใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดประสบการณ์ ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2558) ครูที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Duta et al., 2015) ทักษะการสื่อสารที่ดีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ของครูที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณค่า (Khan et al., 2017; Person, 2017)

ทักษะการสื่อสารเป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนทุกระดับการศึกษา โดยในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สมรรถนะสำคัญมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ระดับการอาชีวศึกษาตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะ การสื่อสาร (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556, 2556) และระดับอุดมศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กำหนดคุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้และครอบคลุมทักษะการสื่อสาร (ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552, 2552) นอกจากนี้ผลการสำรวจความคาดหวังของนักเรียนและนักศึกษาที่มีต่อครูในศตวรรษที่ 21 นักเรียนมีความคาดหวังว่าครูต้องรู้จัก พูดสื่อสารในเชิงบวกพูดให้กำลังใจผู้เรียน ครูต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน มีการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ และ นักศึกษาคาดหวังว่าครูต้องรู้จักกาลเทศะในการสื่อสาร ครูต้องมีทักษะในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน (กิตดา ปรัตถจริยา และ อุบล เลี้ยววาริณ, 2554)

จากรายงานผลการพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการจัดการห้องเรียนของครู พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรกของการจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 คือทักษะการสื่อสาร (กวีภัทร ฉาวชาวนา และ ปกรณ์ ประจันบาน, 2559) บทบาทและความรับผิดชอบของครูคือส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2547; วิจารณ์ พานิช, 2555) กระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยทักษะการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งด้านวิชาการในการมอบหมายงาน ชี้แจงอธิบายให้ผู้เรียนเกิดความกระจ่าง และครูต้องสื่อสารในการดูแลเอาใจใส่ เอื้ออำนวย คอยให้คำแนะนำ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การเสริมกำลังใจ การบอกถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน การเสริมแรงบวกให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (จิตวิวรรณ ลินธุ์นอก และ ธัญหทัย ลินธุ์นอก, 2558; นิตธร ปิลวาสน์, 2560; วิจารณ์ พานิช, 2555; Khan et al., 2017)

นอกจากนี้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2551) หน้า 108-114 กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครู อาจารย์ไว้ว่า ครูคือผู้มีความเป็นกัลยาณมิตร สถานะของครูอาจารย์นั้น เป็นปัจจัยภายนอก ครูทำหน้าที่เป็น “ปรโตโมฆะ” คือผู้ที่ บอก เล่า อธิบาย ชี้แจง แนะนำ อบรมสั่งสอนนักเรียน ในสิ่งที่ถูกต้อง ดึงตาม ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เพื่อกระตุ้นปัจจัยภายในคือ “โยนิโสมนสิการ” ความคิดแยกคาย รู้จักคิดพิจารณาอย่างเป็นระบบ ด้วยเหตุผล ด้วยความไม่ประมาท จะเห็นได้ว่าครูทำหน้าที่ในการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจ ในการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพ มีทัศนคติ มีแนวคิดและค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม และเป็นประโยชน์ อย่างไรก็ตาม

การสื่อสาร วิธีการ และลีลาการสอนของครู เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะ การสื่อสารในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน (Khan et al., 2017; Rawat, 2016) ซึ่งจะส่งผลให้ กระบวนการเรียนการสอนเกิดความสนุกสนาน ผลการวิจัยยืนยันว่าหากไม่มีการสื่อสาร กระบวนการสอนและการเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้น การสื่อสารของครูมีผลต่อความสนใจและทัศนคติของนักเรียนในการเรียนรู้ (Duta et al., 2015) และยังพบว่า คำพูดของครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และแรงจูงใจของนักเรียน (Jurik et al., 2014)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ยังไม่ปรากฏการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูอย่างชัดเจน และด้วย เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ผ่านมุมมองครูที่ได้รับรางวัลพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ลูกศิษย์ และสร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์ จนเป็นที่ประจักษ์ และเป็นผู้มี คุณูปการต่อการศึกษาในด้านการเป็นแบบอย่างทางจริยธรรม และการจัดการเรียนรู้ และอาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาชีพครู การจัดการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู และประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูให้มีทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้ นักศึกษาครู หรือผู้ที่จะเป็นครูในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความหมายและองค์ประกอบของทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู การเรียนรู้ ทางสังคมโดยให้ความสำคัญกับบุคคลที่เป็นตัวแบบ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการสื่อสารและ การเรียนรู้

แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสาร

การสื่อสาร (Communication) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “communis” หมายถึง “พร้อมกัน” หรือ “ร่วมกัน” มีคำในภาษาไทยหลายคำเช่น การสื่อภาษา การสื่อความหมาย การสื่อสาร (กิดานันท์ มลิทอง, 2543; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559; อลิศรา เจริญวานิช, 2548; Rosengren, 2006) มีผู้ให้ความหมายของ “การสื่อสาร” ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การสื่อสาร คือกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความรู้สึก ความต้องการจากผู้ส่งสารโดยผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ อาจเป็นการพูด การเขียน สัญลักษณ์ ไปยังผู้รับสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน (กิดานันท์ มลิทอง, 2543; ประมะ สตะเวทิน, 2546; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551; พิษญาพร ประคองใจ, 2558; มลทล ใบบัว, 2536; แม้นมาส ขวลิต และคณะ, 2539; ราชบัณฑิตยสถาน, 2556; อลิศรา เจริญวานิช, 2548; Dessler, 2004; Rosengren, 2006)

เบอร์โล Berlo (1960) ได้อธิบายรูปแบบการสื่อสารที่เรียกว่า SMCR Model ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ของการสื่อสาร 4 ประการคือ 1) ผู้ส่ง (source) คือบุคคลซึ่งเป็นผู้เริ่มต้นสร้างและทำการส่ง ข้อมูลข่าวสาร ไปยังผู้อื่น 2) เนื้อหาข่าวสาร (message) คือ เนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งความรู้ ความคิด

ความต้องการ 3) ช่องทาง (channel) เป็นตัวกลางที่นำข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับเพื่อให้เกิดการรับรู้ และ 4) ผู้รับ (receiver) คือบุคคล กลุ่มบุคคล หรือมวลชน ที่รับข้อมูลข่าวสาร

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสื่อสาร ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสาร (communication skills) ทั้งผู้ส่งและผู้รับควรมีความชำนาญในการส่งและการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกัน 2) เจตคติ (attitude) เจตคติของทั้งผู้ส่งและผู้รับซึ่งมีผลต่อการสื่อสาร หากผู้ส่งและผู้รับมีเจตคติที่ดีต่อกัน การสื่อสารก็จะประสบผลสำเร็จ รวมไปถึงการยอมรับซึ่งกันและกันของผู้ส่งและผู้รับสาร 3) ระดับความรู้ (knowledge levels) หากระดับความรู้ของผู้ส่งและผู้รับมีแตกต่างกันจะต้องมีการปรับความยากง่ายของข้อมูลหรือช่องทางเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน และ 4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (socio-culture system) ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อศาสนา วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น รวมไปถึงสภาพภูมิประเทศและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมและวิธีการสื่อสาร

แนวคิดการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู เป็นวิธีการของนักศึกษาครูในการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ในลักษณะของข้อมูลข่าวสาร โดยใช้วจนภาษาและหรืออวัจนภาษา ในลักษณะการพูด การฟัง การเขียน รวมทั้งการแสดงสีหน้า แววตา ท่าทาง อันนำไปสู่สัมพันธภาพเชิงบวก เพื่อให้นักเรียนเกิดการรับรู้ เข้าใจ เกิดความเชื่อมั่น เกิดแรงบันดาลใจ กระตุ้นการคิด สร้างความสุข และสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานในการเรียนรู้ (ชัยญา ลีศักดิ์รุฬห์ และ ชานู รัตนะพิสิฐ, 2557; นวลฉวี ประเสริฐสุข, 2558; ปฐมามาต โชติบัณฑิต, 2558; พิณจันทอง แมนสุมิตรชัย, 2558; Al-Madani, 2015; Duta et al., 2015)

การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูเป็นกระบวนการสื่อสารของนักศึกษาครูในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข จากการวิจัยพบว่า ครูที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีมีผลต่อความสนใจ และทัศนคติของนักเรียนในการเรียนรู้และอิทธิพลโดยตรงต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Duta et al., 2015) ดังนั้นครูควรพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Okoli, 2017) และเป็น การเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะเป็นครูในอนาคต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม

จากการศึกษาแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคม แบบดูรา Bandura (1977) เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์มีการดำเนินชีวิตและเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติ โดยการ สังเกต (Observation Learning) พฤติกรรมของผู้อื่น จดจำพฤติกรรม และนำมาปฏิบัติตามตัวแบบ (modeling) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ส่วนคือ 1) กระบวนการให้ความสนใจ (attentional process) เป็นสิ่งสำคัญมากหากบุคคลไม่มีความสนใจในตัวแบบการเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้น การให้ความสนใจจึงเป็นสิ่งแรก ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้โดยการสังเกต และการเลียนแบบ 2) กระบวนการการจดจำ (retention process) กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลนั้น จำเป็นต้องมีการจดจำพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวแบบ สามารถเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะคือ การจำในลักษณะของ มโนภาพ (visual imagery) และการจำในลักษณะของภาษา (verbal coding) 3) กระบวนการเลียนแบบ (motor reproduction process) เป็นกระบวนการที่บุคคลนำสิ่งที่ได้สังเกต จากตัวแบบและจดจำไว้ แล้วแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา และ 4) กระบวนการจูงใจ (motivational process) หากผลของการเลียนแบบพฤติกรรมนั้นเป็นที่น่าพึงพอใจ ก็จะเป็นสิ่งจูงใจให้แสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ผลของการเลียนแบบจึงเป็นการจูงใจให้บุคคลเลียนแบบพฤติกรรมนั้นต่อไป ลักษณะตัวแบบที่นำไปสู่การเรียนรู้มี 3 รูปแบบ (three basic model of observation learning) คือ 1) ตัวแบบที่มีชีวิต (live model) บุคคลหรือ

ตัวแบบโดยตรง 2) ตัวแบบการสอนด้วยวาจา (verbal instructional model) การมีส่วนร่วมในการพูดบรรยาย อธิบาย 3) ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (symbolic model) พฤติกรรมตัวละครในหนังสือ การดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

ในการจัดการเรียนรู้นั้น ครูเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้จะเป็นตัวแบบที่มีชีวิตแล้ว ตัวแบบการสอนด้วยวาจา คำพูดหรือการสื่อสารของครูมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และแรงจูงใจของนักเรียน (Jurik et al., 2014) การสื่อสารด้วยวจนภาษา และอวัจนภาษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น (Sutiyatno, 2018)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษา ความหมายและองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาครู เพื่อทำความเข้าใจและองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ จากมุมมองของครูที่ได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาชีพรู และการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู โดยคำนึงถึงผู้ที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ในการสื่อสารสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะไปประกอบอาชีพครูในอนาคตและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวทางกรณีศึกษา บนพื้นฐานของนัยนิยมหรือการตีความ (interpretivist) ที่ใช้รูปแบบกรณีศึกษาเพื่ออธิบาย (explanatory case study) เพื่ออธิบายความหมายของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

การเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยคำนึงถึงผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลตรงกับเรื่องที่จะศึกษาประสบการณ์ในการสื่อสารสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์ ซึ่งสามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 5 ปี และเป็นครูที่ได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา (Princess Maha Chakri award) การได้รับรางวัลพระราชทานนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถยืนยันได้ว่าครูกลุ่มนี้เป็นที่ยอมรับจากทั่วโลกว่า เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ลูกศิษย์ และสร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตลูกศิษย์ จนเป็นที่ประจักษ์ และเป็นผู้มีคุณูปการต่อการศึกษาในด้านการเป็นแบบอย่าง (role model) ทางจริยธรรม การสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ ให้กับนักศึกษาครู หรือผู้ที่ไปประกอบอาชีพครูในอนาคต และเป็นผู้ที่มีความยินดีให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยอย่างลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดการศึกษาวิจัย ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำการสัมภาษณ์จนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว (saturates) จำนวน 9 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรอง คือ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาชีพรู การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู และประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูอย่างน้อย 5 ปี และเป็นผู้ที่มีความยินดีให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยอย่างลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดการศึกษาวิจัย ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดทำการสัมภาษณ์จนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัว (saturates) จำนวน 6 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการสร้างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ แนวคำถามสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของคำถาม และประเด็นในการสัมภาษณ์โดยอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 2 คนผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ ไปทดลองใช้กับ ครู/อาจารย์ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ความชัดเจนของข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ พบว่าบางคำถามใช้ภาษาไม่ชัดเจน จึงได้ปรับข้อคำถามให้มีความกระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย และตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาระเบียบวิธีวิจัยและรับรองจริยธรรมสำหรับโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ เลขที่ SWUEC 204/61 จากคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลโดยชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และชี้แจงให้ทราบว่าการเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปตามความสมัครใจ และสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาของการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะนำเสนอในภาพรวมและไม่ระบุชื่อผู้ให้ข้อมูลและจะทำลายเอกสารหลังสิ้นสุดการทำวิจัย

การเก็บข้อมูล

ภายหลังจากได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้ให้ข้อมูลปฏิบัติงานอยู่ในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ผู้วิจัยติดต่อดำเนินการวันเวลา แจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ กระบวนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยสนทนา สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ให้ข้อมูลด้วย ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะยืดหยุ่นตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล และขึ้นอยู่กับความละเอียดลึกซึ้งของข้อมูล ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวก ได้แก่ อุปกรณ์บันทึกเสียง และอุปกรณ์บันทึกภาพ ทุกครั้งที่จะมีการบันทึกเสียง หรือบันทึกภาพ ผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนทุกครั้ง ทุกวันหลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยการฟังเสียงจากอุปกรณ์บันทึกเสียง และการจดประเด็นที่เป็นข้อสงสัยหรือข้อมูลที่ยังไม่ครบถ้วนเพื่อใช้เป็นคำถามเพิ่มเติมในวันถัดไปของการสัมภาษณ์ และเมื่อได้ข้อมูลในระดับหนึ่งแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เบื้องต้นก่อน โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างข้อมูลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลพิจารณาร่วมกับบริบทของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย พร้อมกับทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูลที่ ได้ หากพบความคลุมเครือไม่ชัดเจน ในประเด็นใด ก็จะย้อนกลับไปเพื่อสัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนที่สุด แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนของ Miles & Huberman (1994) 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) การจัดระเบียบข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียงแบบคำต่อคำของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายบันทึกสิ่งที่สังเกตเห็น และสรุปข้อมูลทันทีหลังการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง 2) การแสดงข้อมูล ผู้วิจัยอ่านบทสัมภาษณ์อย่างละเอียด ร่วมกับฟังเทปซ้ำเพื่อจับประเด็นสำคัญ นำประเด็นและข้อความสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์มาให้รหัสข้อมูล และจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เหมือนหรือแตกต่างกัน จนเกิดประเด็นหลักและประเด็นรอง 3) การสรุปตีความ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ได้ความหมายและ

องค์ประกอบของทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู 4 องค์ประกอบคือ 1) การสร้างสัมพันธภาพที่ดี 2) การฟังอย่างตั้งใจ 3) การสะท้อนคิด 4) การเสริมกำลังใจ จากนั้นนำมาสรุปเทียบเคียงกับการสัมภาษณ์ หาความแตกต่างและความเหมือนของข้อมูล พบว่าองค์ประกอบที่เพิ่มหลังจากการสัมภาษณ์ ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ ผู้วิจัยได้จัดระเบียบองค์ประกอบการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูใหม่ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับบริบทของนักศึกษาครู

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวทางของ Guba & Lincoln (1989) ดังนี้ 1) ตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้รับถูกต้อง และตรงกับความเป็นจริงโดยหลังจากสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งทำการถอดเทปบันทึกเสียงทันทีเพื่อที่จะสามารถจดจำรายละเอียด และบันทึกแหล่งที่มาของข้อมูลบริบทแวดล้อมในช่วงวัน และเวลาที่เก็บข้อมูลตามความเป็นจริงโดยบันทึกรายละเอียด โดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้วิจัย และใส่รหัสเบื้องต้นในการบันทึกบทสัมภาษณ์ แยกข้อมูลของแต่ละราย 2) นำข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์ มากำหนดความหมายและองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความสอดคล้องเหมาะสม และนำข้อสรุปดังกล่าวย้อนกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลอ่านเพื่อตรวจสอบรับรองความถูกต้องทุกรายเพื่อยืนยันความถูกต้องตามความเป็นจริงและเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ความหมายและองค์ประกอบของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูจำนวน 5 องค์ประกอบคือ 1) การสร้างสัมพันธภาพที่ดี 2) การฟังอย่างตั้งใจ 3) การสะท้อนคิด 4) การเสริมกำลังใจ 5) การสร้างแรงบันดาลใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู หมายถึง กระบวนการของนักศึกษาครูในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น ความต้องการ ประสบการณ์ รวมทั้งอารมณ์ความรู้สึก และความตั้งใจที่ดีงาม ที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อ หรือช่องทางต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปแบบวัจนภาษา และอวัจนภาษา ตามกาลเทศะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนอย่างมีความสุข

“ทักษะในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์นี้หมายความว่าเราสื่อสารแล้วมันเกิดคุณ เกิดประโยชน์ คำจำกัดความก็เกิดคุณ เกิดประโยชน์ ได้ผลดีทั้งสองข้าง วินวิน ทั้งสองข้าง แสบปิ้งทั้งสองข้าง” (อาจารย์คนที่ 3)

“สร้างสรรค์ก็สองฝ่ายสื่อไป ได้ความ ได้ตามจุดมุ่งหมายของการสื่อสารนั้นแล้ว แล้วก็มีความสุขด้วยกันทั้งสองฝ่ายแล้วก็ป็นวิธีการที่ว่ายอมรับกันทั้งสองฝ่าย”

“สื่อสารอย่างสร้างสรรค์คือ สื่อสารอย่างไรแล้วให้มันมันไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ไม่ขัดต่อสังคมประเพณีวัฒนธรรม” (อาจารย์คนที่ 3)

โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีหมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครู ในการใช้ภาษาพูด ภาษากายอย่างสร้างสรรค์ เริ่มจากท่าทีที่เป็นมิตร ให้เกียรติกัน ด้วยความจริงใจ เพื่อเชื่อมประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล นำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่และพัฒนาตนเองร่วมกันอย่างมีความสุข

“ให้ความสัมพันธ์ที่ดีมันก็อาจจะหลากหลายไม่ว่าจะเป็นคำพูดของเราปฏิบัติกริยา เช่นโอบกอดหรือแตะไหล่ใช้ภาษากายหรือมองสบตา พยักหน้า หรือเรียกว่าการเสริมแรงแบบนี้ มันก็จะช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดี”

“ให้ความสนใจเรื่องต่าง ๆ อ้าววันนี้เป็นนัยบ้าง เมื่อเข้าแม่อยู่บ้านใหม่ กินข้าว มาหรือยัง หรือว่าเมื่อวานแม่ไม่อยู่บ้านลูกอยู่กับน้องเป็นไงมั่ง อะไรมีอะไร กลัวไหม อะไรแบบนี้ ก็จะไม่คุยศัพท์เพราะก็จะคุย ให้ความสนใจเรื่องของตัวเองด้วย หรือเหมือนกับเอาเห็นว่ามี สบายหรือออกจากโรงพยาบาลหรือยังเดี๋ยวครูฝากของไปเยี่ยมด้วยนะ อะไรอย่างนี้” (ครูคนที่ 5)

องค์ประกอบที่ 2 การฟังอย่างตั้งใจ หมายถึง พฤติกรรมการการเปิดใจรับฟัง แสดงความสนใจจดจ่อต่อผู้พูด โดยการสบตา พยักหน้า ไม่พูดแทรก สามารถติดตามเรื่องราว ความคิดความรู้สึกของผู้พูด จับประเด็นแล้วถามกลับเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

“เวลาเด็กถามแล้วเราอย่าบอก ถามทำไมไร้สาระแต่ประโยคอย่างนี้ ครูบางคนต้องการ ตัดบทเพราะกำลังจะบรรยายให้จบเรื่องแต่ถ้าเด็กถามขึ้นมาแบบนี้แสดงว่าต้องมีอะไรติดค้างในใจเพราะฉะนั้นต้องรีบอธิบายต้องรีบชี้แจง”

“การฟังอย่างตั้งใจเนี่ย 1 เป็นการเคารพคู่สนทนา 2 ถ้าเราฟังอย่างตั้งใจ เราก็จะได้จะจับได้ว่าแต่ความมันเป็นอย่างไงเราไม่เข้าใจเราถามกลับไป”

“เวลาเด็กพูดแล้วให้โอกาสเขาพูดเราอย่าฟังไป ก็นั่นนะซิกิเธอมันไม่ได้ ไปตัดบทเขาจะฟังเขาพูดให้จบ ถ้าเขาพูดน้อย มีอีกไหมที่จะเล่าให้ฟัง ครูพร้อมที่จะฟัง” (ครูคนที่ 2)

องค์ประกอบที่ 3 การสะท้อนคิด หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครูในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกของตนเอง ความคิดเห็นอย่างอิสระต่อบุคคล หรือกิจกรรมอย่างมีเหตุผลในแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด ความรู้สึกของผู้คนที่คิดต่างไปจากตนเอง ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น โดยการพูดหรือเขียน

“เช่นให้เขามานำเสนอข่าวทางการศึกษา ข่าวสั้น ๆ หลังจากนั้นสิ่งสำคัญให้เขาสะท้อนความคิดออกมาว่าเห็นด้วยกับข่าวนี้หรือไม่เห็นด้วยเพราะอะไร การเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยไม่ใช่ประเด็นสำคัญ แต่เหตุผลต่างหากที่สำคัญว่าทำไมอันนี้หนูถึงเห็นด้วย ทำไมอันนี้ถึงไม่เห็นด้วย นี่คือการฝึกให้เขาสะท้อนคิด” (อาจารย์คนที่ 4)

“สมมติเอาง่าย ๆ เช่นเรื่องหมูป่า ครูก็จะเอาเรื่องนี้มาเป็นประเด็นให้เด็ก ถ้าเป็นเราเราจะทำยังไงจะทำอย่างที่เขาทำไหม ในสถานการณ์เป็นแบบนั้น บางทีก็เรื่องปัญหาที่ได้กวีบาทก็คือจะไปคุยกับเขาแล้วก็ให้เค้าคิดมา ถ้าเพื่อนทำลูกแบบนี้แหละ ลูกจะโอเคไหม เอาไหมถ้าเกิดว่าทุกคนแบบนี้ แล้วก็ทำกับลูกแบบนี้ ให้เขาคิดสะท้อนด้วยเหตุผลของเขา” (ครูคนที่ 5)

องค์ประกอบที่ 4 การเสริมกำลังใจ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครูในการใช้คำพูด สีสหน้า แววตาและกิริยาท่าทาง เพื่อเสริมความมั่นใจ ความกล้าแสดงออก กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

“เด็กทุกวัยแน่นอนต้องการกำลังใจในเชิงคำพูดแต่เป็น พี่มองว่าเวลาเราให้กำลังใจ จะไม่ใช่แค่ อะ เก่งจังเลย คือมันต้องไปหมคนนะ ภาษาท่าทางภาษากาย ให้เห็นว่า ครูจริงใจ แต่การที่เราบอกว่าวันนี้ครู ได้ตรวจงานแล้วพบว่างานที่โดดเด่นนะแล้วก็สามารถที่จะเป็นตัวอย่างได้เนี่ยมีของใครบ้าง อาจจะบอกไปด้วยว่า เหตุผลที่ว่าทำไมถึงเป็นงานที่ดี เพราะ 1 เขามีการทำแบบนี้ 2 3 ตรงประเด็น มีตัวอย่าง มีการทำงานเรียบร้อย ตรงนี้ถือว่าเป็นการให้กำลังใจอีกลักษณะหนึ่งนะคะ” (อาจารย์คนที่ 6)

“กำลังใจมันมีหลายเรื่องนะมีหลายด้านไม่ใช่แค่ให้คำพูดอย่างเดียวเนาะ กำลังใจ อย่างเช่นเวลาเราตรวจงานเด็กกำลังใจของเด็กก็คือว่าถ้าเขาทำดีเช่น คำชมที่เป็นที่เป็นที่เป็นรูปภาพ ที่เป็นภาษาสื่อสารภาษาอังกฤษ เช่น Excellent Great เด็กก็ไม่อยากเห็นคำว่า Seen

ตรวจแล้ว เห็นแล้ว ดูแล้วมันเขย ๆ เหมือนครูไม่ให้ความสำคัญเลย แต่ถ้าเราบอกว่าลายมือสวย ขึ้นนะครูชอบจังเลยงานชิ้นนี้ เด็กเค้าจะแบบวันต่อไปก็จะรีบทำเลย รีบมาส่งเรา” (ครูคนที่ 13)

องค์ประกอบที่ 5 การสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครูในการเอื้ออำนวย กระตุ้นผู้เรียนให้เห็นคุณค่าในตัวเอง โดยการพูดคุยสนทนา ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ให้แนวทาง ขวนตั้งคำถาม ดึงศักยภาพในตัวออกมา เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองให้ประสบผลสำเร็จ

“การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นการพูดคุยกับเด็กต้องเชิงบวกนะ แล้วอย่าไปเริ่มตำหนิ ตั้งแต่ประโยคแรก “ผิด” อย่างนี้ต้องเลิกพูด ทำอย่างนี้ดีกว่าลูก ทำอย่างนี้จะดีขึ้นใหม่ ใช้ประโยคแบบนี้”

“อย่างผมมีเด็กคนหนึ่งที่เขาอยากเป็นช่างซ่อมเครื่องบินแต่เด็กคนนี้เรียน ม.6 ก็ไม่จบ แต่ก็อยากเป็นช่างซ่อมเครื่องบินนะ ก็คุยกันว่าถ้าเป็นแบบนี้ ไปเรียนนายสิบทหารอากาศไหม นายสิบทหารอากาศ เขามีช่างซ่อม สุดท้ายก็ไปเป็นช่างซ่อมเครื่องบินทหารอากาศได้ จากที่เราพูดจนสุดท้ายเกิดแรงฮึด แล้วก็ไปสอบ สอบครั้งที่ 1 ตก ก็ไปสอบครั้งที่ 2 จนสอบเข้าได้ นี่คือแรงบันดาลใจ” (ครูคนที่ 2)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความหมายและองค์ประกอบของทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู ครั้งนี้มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. ความหมายของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

ความหมายของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู หมายถึง กระบวนการของนักศึกษาครูในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น ความต้องการ ประสบการณ์ รวมทั้งอารมณ์ความรู้สึก และความตั้งใจที่ดีงาม ที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อ หรือช่องทางต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปแบบวัจนภาษา และอวัจนภาษา ตามกาลเทศะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนอย่างมีความสุข

2. องค์ประกอบของทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครู

จากการศึกษาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ผ่านการบรรยายจากประสบการณ์ของครูผู้มีจิตวิญญาณ ความเป็นครูการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการสื่อสาร ผู้วิจัยได้จำแนกทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ออกเป็น 5 องค์ประกอบดังนี้

1) **การสร้างสัมพันธภาพที่ดี** พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครู ในการใช้ภาษาพูด ภาษากายอย่างสร้างสรรค์ เริ่มจากทำที่เป็นมิตร ให้เกียรติกัน ด้วยความจริงใจ เพื่อเชื่อมประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล เพราะการสร้างสัมพันธภาพที่ดีนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หากสัมพันธภาพที่ดีเกิดขึ้นแล้ว ก็จะได้รับ ความไว้วางใจจากผู้เรียน การที่จะสื่อสารกับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการบอกกล่าว ให้คำแนะนำ หรือตักเตือนผู้เรียนก็จะยอมรับและเชื่อฟัง ส่งผลในทิศทางที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับ นิดิธร ปิลวาสน์ (2560) ที่ว่าการสื่อสารของครูมีผลกระทบต่อความรู้สึกของเด็ก ครูควรให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพระหว่างเด็ก และสอดคล้องกับ (Pierson, 2013) กล่าวถึงสัมพันธภาพที่ดีของครูนั้นส่งผลต่อการอยากเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง และคณะ (2555) กล่าวถึงสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ว่าเป็นมูลเหตุในการเสริมสร้างการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูซึ่งมีเป้าหมายในการทำงานเพื่อเด็ก ดังนั้นสัมพันธภาพที่ดีของครู จะทำให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ นำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ และพัฒนาตนเองอย่างมีความสุข

2) การฟังอย่างตั้งใจ การเปิดใจรับฟัง แสดงความสนใจจดจ่อต่อผู้พูด โดยการสบตา พักหน้า ไม่พูดแทรก สามารถติดตามเรื่องราว ความคิดความรู้สึกของผู้พูด จับประเด็นแล้วถามกลับเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน เพราะการฟังอย่างตั้งใจนั้นแสดงถึงการเคารพ ความจริงใจกับผู้เรียน และยังทำให้ทราบถึงสิ่งที่สื่อสารออกไปนั้นเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันหรือไม่ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ Silver (2018) ที่ว่าครูจะต้องมีทักษะในการฟังนักเรียน และอธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ พนม เกตุมาน (2551) ได้กล่าวว่า การสื่อสารที่ดีควรเป็นไปแบบสองทาง คือการฟัง และการพูด และสอดคล้องกับ Spataro and Bloch (2018) ที่ว่า ทักษะการฟังมีความสำคัญมาก และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเริ่มต้นการเรียนการสอน การฟังอย่างตั้งใจ (active listening) นำไปสู่สัมพันธภาพที่ลึกซึ้งซึ่งสะท้อนถึงความเอาใจใส่ผู้เรียน

3) การสะท้อนคิด พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครูในการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกของตนเอง ความคิดเห็นอย่างอิสระต่อบุคคล หรือกิจกรรมอย่างมีเหตุผลในแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นที่คิดต่างไปจากตนเอง ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น โดยการพูดหรือเขียน การสะท้อนคิดเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น คิดทบทวนอย่างเป็นระบบตรวจสอบความเข้าใจด้วยเหตุผล เกิดการตระหนักรู้ และพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongwanich et al. (2014) ได้กล่าวถึงการสะท้อนคิดว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญที่ครูแบ่งปันความคิดและเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง นอกจากนี้ เรสนิก มิตเชล (2562) กล่าวว่า การสะท้อนความคิด (reflect) ช่วยให้เด็ก ๆ เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

4) การเสริมกำลังใจ พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครูในการใช้คำพูด สีสหน้า แววตาและกิริยาท่าทาง เพื่อเสริมความมั่นใจ ความกล้าแสดงออก กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง การเสริมกำลังใจจะส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็น แต่การเสริมกำลังใจจะต้องอยู่บนฐานของความจริงใจ สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า ถ้าครูยกย่องชมเชยให้กำลังใจเด็กจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น และสอดคล้องกับ ศิริพร วงศ์ดำคำ (2562) กล่าวถึงการเสริมแรงบวกว่า ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ และกล้าแสดงออกมากขึ้น

5) การสร้างแรงบันดาลใจ พฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาครูในการเอื้ออำนวย กระตุ้นผู้เรียนให้เป็นคนช่างสังเกต อยากรู้อยากลอง โดยการพูดคุยนทนา ให้กำลังใจ ชักชวน ตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ และพัฒนาตนเองสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555); เอสควิท เรฟ (2557) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญที่สุดของครูคือ การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน นอกจากนี้ การสร้างแรงบันดาลใจการเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากเรียน และยังส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย (มนัสดา ลูกอินทร์ และ อมรวิเชียรวิภา, 2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครูดังนี้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำองค์ประกอบของทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ที่ได้จากการศึกษา ให้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาครูในการเสริมสร้างทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาครูที่จะไปประกอบอาชีพครูในอนาคต
2. ข้อมูลองค์ประกอบของทักษะการสื่อสาร และตัวบ่งชี้ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ที่ได้จากการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการการนิเทศนักศึกษาครู ระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาเพื่อสร้างเสริมทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะด้านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาครูต่อไป
2. ควรมีการศึกษารูปการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู ที่สามารถบูรณาการในระหว่างการศึกษาวิชาชีพครู เพื่อที่จะได้ฝึกทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสถานการณ์จริง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยแผนงานเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ตามทิศทางการยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม: ประเภทบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2562

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กวีภัทร ฉาวชานา, และ ปกรณ์ ประจันบาน. (2559). การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู. *Journal of Education Naresuan University*, 8(4), 197–209.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). อรุณการพิมพ์.
- กิตดา ปรัตถจริยา, และ อุบล เลี้ยววาริณ. (2554). *ความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 ตามความคาดหวังของนักเรียนและนักศึกษา*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ชัยัญญา ลีศักดิ์รุฬฟาย, และ ชาญ รัตนะพิสิฐ. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของทักษะการสื่อสารแบบกัลยาณสนทนาของวัยรุ่นตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 20(2), 171–178.
- ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์. (2547). *คุณภาพศิษย์สะท้อนคุณภาพครู* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ฐิติวรรณ สิ้นธุ์นอก, และ ธวัชชัย สิ้นธุ์นอก. (2558). การสื่อสารสารสนเทศเพื่อการได้ข้อย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 5(2), 165–179.
- ธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง, ดุษฎิ โยเหลา, ปกรณ์ สิงห์สุริยา, และ นิยดา จิตต์จรัส. (2555). ประสบการณ์ของการเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 18(1), 55–65.
- นวลฉวี ประเสริฐสุข. (2558). สื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุขในครอบครัว. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(2), 737–747.
- นิติธร ปิลวาสน์. (2560, 24 ตุลาคม). *การสนทนาเชิงบวก (Positive conversation)*. <http://taamkru.com/th/การสนทนาเชิงบวก/>
- ปฐมมาศ โชติบัณฑิต. (2558). การสื่อสารอย่างสันติเพื่ออยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 2(1), 79–83.

- ประมะ สดะเวทิน. (2546). *หลักนิเทศศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. (2552). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 126 ตอนพิเศษ 125 ง, 17-19.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556. (2556). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 130 ตอนพิเศษ 23 ง, 31-32.
- พนม เกตุมาน. (2551). หนังสือ 10 ปีทศวรรษเพื่อเด็กและภูมิปัญญาของครอบครัว: กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กไทยในทศวรรษหน้า. ใน สายฤดี วรกิจโกคาทร, บัญญัติ ยงย่วน, และ สาวิตรี ทยานศิลป์, *การสื่อสารทางบวกกับวัยรุ่น* (น. 70-77). สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2551). *พุทธธรรมกับการฝึกหัดครู*. ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2559). *การสื่อสารเพื่อเข้าถึงสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 31). มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต).
- พิชญพร ประคองใจ. (2558). *หลักนิเทศศาสตร์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินิจทอง แมนสุมิตรชัย. (2558). การรณนสาร : ทนทางสู่สันติภาพ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 3(2), 162-175.
- มนัสดา ลูกอินทร์, และ อมรา เขียวรักษา. (2563). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา*, 3(1), 41-51.
- มลทล ไบบัว. (2536). *หลักและทฤษฎีการสื่อสาร*. โอเดียนสโตร์.
- แมนมาส ขวลิต, สมพิศ คูศรีพิทักษ์, กริช สืบสนธิ์, และ ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร. (2539). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8* (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นานมีบุ๊คส์.
- เรสนิก มิตเชล. (2562). *อนุบาลตลอดชีวิต = Lifelong kindergarten: Cultivating creativity through projects, passion, peers, and play*. (วิชา ปิตขามุก, ผู้แปล). บู้คสเคป.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสตอรี่-สฤดด้วงค์.
- ศิริพร วงศ์ดำคำ. (2562). การพัฒนาความมั่นใจในการนำเสนอของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยโดยใช้วิธีการสอนแบบให้รางวัลในการเสริมแรงทางบวก. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 3(1), 42-55.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2558). *คุณภาพศิษย์สะท้อนคุณภาพครู*. ออฟเซ็ท พลัส.
- อลิศรา เจริญวานิช. (2548). การสื่อสาร. *วารสารสาธิตศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 34(1), 67-74.

เอสควิท เรฟ. (2557). *ครูนอกกรอบกับห้องเรียนนอกแบบ : สรรพวิธีและสารพัดลูกบ้าในห้อง 56 = Teach like your hair's on fire : The methods and madness inside room 56* (พิมพ์ครั้งที่ 3). (กรรณิการ์ พรหมเสาร้, ผู้แปล) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (ผลงานต้นฉบับเผยแพร่ 2550)

ภาษาอังกฤษ

- Al-Madani, F. M. (2015). Relationship between teachers' Effective communication and students' academic achievement at the northern border university. *European Journal of Educational Research, 4*(2), 90–96.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication*. Holt Rinchart and Winston.
- Dessler, G. (2004). *Management: Principles and Practices for Tomorrow's Leaders*. (3, Ed.) Prentice Hall.
- Duta, N., Panisoara, G., & Panisoara, I.-O. (2015). The Effective Communication in Teaching. Diagnostic study regarding the academic learning motivation to students. *Procedia- Social and Behavioral Sciences, 186*, 1007-1012.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth generation evaluation*. Sage.
- Jurik, V., Gröschner, A., & Seidel, T. (2014). Predicting students' cognitive learning activity and intrinsic learning motivation: How powerful are teacher statements, student profiles, and gender? *Learning and Individual Differences, 32*, 132-139.
- Khan, A., Khan, S., Zia-Ul-Islam, S., & Manzoor, K. (2017). Communication Skills of a Teacher and Its Role in the Development of the Students' Academic Success. *Journal of Education and Practice, 8*(1), 18-21.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed.). Sage.
- Okoli, A. C. (2017). Relating communication competence to teaching effectiveness: Implication for teacher education. *Journal of Education and Practice, 8*(3), 150–154.
- Person. (2017, March 27). *Why is it important for teachers to have good communication skills?* Ministry of Education, Guyana. <https://www.education.gov.gy/web/index.php/teachers/tips-for-teaching/item/2722-why-is-it-important-for-teachers-to-have-good-communication-skills>
- Pierson, R. F. (2013). *Every kid needs a champion*. TED Ideas worth spreading. https://www.ted.com/talks/rita_pierson_every_kid_needs_a_champion
- Rawat, D. (2016). Importance of communication in teaching learning process. *Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies, 4*(26), 3058–3063.
- Rosengren, K. E. (2006). *Communication: An introduction*. Sage.
- Silver, F. (2018, July 1). *Why is it important for teachers to have good communication skills?* Retrieved from <https://work.chron.com/important-teachers-good-communication-skills-10512.html>
- Spataro, S. E., & Bloch, J. (2018). “Can you repeat that?” Teaching active listening in management education. *Journal of Management Education, 42*(2), 168–198.
- Sutiyatno, S. (2018). The effect of teacher's verbal communication and non-verbal communication on students' english achievement. *Journal of Language Teaching and Research, 9*(2), 430–437.

Wongwanich, S., Sakolrak, S., & Piromsombat, C. (2014). Needs for Thai teachers to become a reflective teacher: Mixed methods needs assessment research. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 1645–1650

Translated Thai References

- Bai Bua, M. (1993). *Principles and theories of communication*. Odeon Store.
- Chavalit, M., Kusripitak, S., Suebson, K., & Nitikasetsoontorn, P. (1996). *Teaching materials, course series Communications, Units 1–8*. Sukhothai Thammathirat University.
- Chawchawna, K., & Prajanban, P. (2016). Development of classroom management skills indicators in the 21 century of teachers. *Journal of Education Naresuan University*, 8(4), 197–209.
- Chotiban, P. (2015). Peaceful communication to coexist on diversity. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 2(1), 79–83.
- Esquith, R. (2014). *Teach like your hair's on fire: The methods and madness inside room 56* (3rd ed.) (K. Promsaow, Trans.). D.C. Business University Press. (Original work published 2007)
- Janesawang, D., Yoelao, D., Singsuriya, P., & Chitcharas, N. (2012). Experience of Spirituality in Teachers: A Phenomenological Study. *Journal of Behavioral Sciences*, 18(1), 55–65.
- Jaroenwanit, A. (2005). Communication. *Encyclopedia of Education Faculty of Education Srinakharinwirot University*, 34(1), 67–74.
- Ketuman, P. (2008). The book 10 years, Decades for children and the wisdom of the family: A new paradigm to develop Thai children's potential in the next decade. In S. Worakitphokathon, B. Yongyun & S. Thayansin (Eds.), *Positive communication with teenager* (pp. 70–77). National Institute for Child and Family Development, Mahidol University.
- Leesattrupai, C., & Rattanapisit, C. (2014). A confirmatory factor analysis of Kalayana dialogue communication skill of late adolescents in Bangkok. *Journal of Behavioral Science*, 20(2), 171–178.
- Lukin, M., & Kiewrugsa, A. (2020). The results of learning activities for constructing learning inspiration in physics subject for Grade 10 students. *Journal of Science and Science Education*, 3(1), 41–51.
- Malithong, G. (2000). *Educational technology and innovation* (2nd ed.). Arun Printing.
- Mansumittrchai, P. (2015). Mercy Message: A Path To Peace. *Journal Name : Journal of MCU Peace studies*, 3(2), 162–175.
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551*. The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Printing House.
- Mitchell, R. (2019). *Lifelong kindergarten: Cultivating creativity through projects, passion, peers, and play* (W. Pidchamook, Trans.). Bookscape.
- Ministry of Education Notification Re: Thai Qualifications Framework for Higher Education B.E. 2552. (2009). *Government Gazette*, No. 126, Special Section 125 D, page 17–19.
- Ministry of Education Notification Re: Thai Qualifications Framework for Vocational Education B.E. 2556. (2013). *Government Gazette*, No. 130, Special Section 23 D, page 31–32.
- Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2015). *Student quality reflects teacher quality*. Offset Plus.

- Panich, V. (2012). *Ways to create learning for students in the 21st century*. Sodsri-Saritwong Foundation.
- Phra Brahmakunaporn (P.A. Payutto). (2008). *Buddhism vs teacher training*. Kaew Chao Chom Media and Publication Center, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Phra Brahmakunaporn (P.A. Payutto). (2016). *The language and the truth* (31st ed.). Peace Education Foundation (P.A. Payutto).
- Pilvasn, N. (2017, October 24). *Positive conversation*. <http://taamkru.com/th/>
- Pongroj, C. (2004). *Pupil quality reflects teacher quality* (4th ed.). Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization).
- Prakrongjai, p. (2015). *Communication sciences*. Chulalongkorn University Press.
- Prasertsuk, N. (2015). Constructive communication for family happiness. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 8(2)*, 737–747.
- Pratapchariya, K., & Leowarin, U. (2011). *Research report: Being a teacher in the 21st century as students' expectation*. Research and Development Institute, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Sinthunok, T., & Sinthunok, T. (2015). Information communication for efficient coaching. *Journal of Vlaiyolngkorn Privatization, 5(2)*, 165–179.
- Stavetin, P. (2003). *Communication Sciences* (10th ed.). Department of Public Relations, Faculty of Communication Sciences, Chulalongkorn University.
- The Royal Society of Thailand. (2013). *Dictionary of lexical studies Royal Academy edition* (2nd ed.). Nanmi Books.
- Wongtakom, S. (2019). Developing of early childhood education students' confidence in the presentation by giving award for positive reinforcement teaching technique. *CMU Journal of Education, 3(1)*, 42–55.